

Nieuw onderzoeksplatform wil pensioen verbinden met wonen, arbeid en zorg

---

Mariska van der Westen
Week 50 11 december 2014

Met 'Epaz' lanceert de Vrije Universiteit Amsterdam een nieuw onderzoeksplatform. Dat moet zaken op het snijvlak van pensioen, arbeid, zorg en wonen onderzoeken, met een multidisciplinaire aanpak: onder meer fiscalisten, juristen en zorgeconomen denken mee.

Erik Lutjens | Foto: Maaïke Pribnow

Epaz staat voor 'Expertisecentrum Pensioen, Arbeid, Zorg en wonen'. Het onderzoeksplatform bundelt de expertise van pensioenjuristen, -fiscalisten, (gedrags)economen en econometristen van de VU en van onderzoeksinstituut Talma.

De wetenschappers bekijken hoe de samenhang tussen pensioen en de buurgebieden kan worden verbeterd en onderzoeken welke oplossingen er in de markt kunnen worden ontwikkeld voor de overlappende gebieden pensioen, arbeidsmarkt, zorg en wonen. Concrete onderzoeksopdrachten moeten komen vanuit de pensioensector en overheid. Op 27 november vond onder leiding van Mike van Engelen van Montae een eerste bijeenkomst plaats, waarbij de initiatiefnemers hun plannen aan de sector presenteerden.

Pensioen niet langer alleen pensioen

Een expertisecentrum waar integraal wordt gekeken naar pensioen, arbeid en de combinatie zorg en wonen is geen overbodige luxe, aldus Erik Lutjens, hoogleraar pensioenrecht en een van de initiatiefnemers. 'De toenemende behoefte aan keuzevrijheid, veranderingen op de arbeidsmarkt en het minder belangrijk worden van de cao raken aan de grondslagen van de deelneming.'

'Het is dus zaak om breder te kijken dan enkel naar pensioen', aldus Lutjens. We moeten toe naar 'een toekomstbestendig stelsel voor pensioen, arbeid en zorg in onderlinge samenhang', meent hij.

Dat ontlokte de zaal de opmerking dat er inmiddels al wel heel veel groepjes academici zijn die nadenken over het stelsel.

Maar Epaz wil zich niet bezighouden met abstracte bespiegelingen over de toekomst van het stelsel, benadrukte Lutjens. De bedoeling is om concrete informatie te leveren: 'We hebben een pure onderzoeksdoelstelling. Wij zeggen niet welke keuzes er gemaakt moeten worden, maar onderzoeken welke keuzes er überhaupt mogelijk zijn – we kijken wat er kan, en wat de grenzen zijn. Daarnaast brengen we in kaart wat de praktische effecten zijn, bijvoorbeeld welke impact pensioenbeleid heeft op de zorg.'

Multidisciplinair

Bovendien onderscheidt het nieuwe platform zich van bestaande initiatieven door zijn multidisciplinaire aanpak, zeggen de initiatiefnemers en voorstanders van Epaz. 'De domeinen pensioen, arbeid, en zorg zijn verkokerd geraakt door instituties en regelgeving. Door een multidisciplinaire aanpak kan de samenhang worden verbeterd', verwacht Erik Martens, directeur van pensioenuitvoerder AGH, die het platform in de vorm van een partnership ondersteunt.

Zo'n integrale benadering is met het oog op productontwikkeling nuttig voor marktpartijen, maar is ook relevant voor keuzes bij de toekomstige inrichting van het stelsel, aldus Lutjens. Elke discipline voegt waarde toe. Neem pensioenrecht: 'Bij de inrichting van het stelsel is het wel zo handig als je gelijk bij de voordeur al kunt bekijken welke keuzes je juridisch kunt maken, en welke niet. Denk maar aan het invaren van oude rechten.'

Ook de fiscale kant is van vitaal belang, vindt Herman Kappelle, bijzonder hoogleraar fiscaal pensioenrecht. 'Pensioen is weliswaar een arbeidsvoorwaarde en dus het domein van sociale partners, maar de overheid stuurt via fiscale maatregelen.' Fiscaliteit speelt mee in de stelseldiscussie, maar ook in de ontwikkeling van nieuwe pensioen-woon-zorgproducten. 'Neem de kwestie van arbeidsvormneutrale opbouw. Momenteel worden werknemers en zzp'ers verschillend behandeld. Moet dat wel? Of denk aan de koppeling tussen zorg en wonen enerzijds, en pensioen anderzijds. Als je dat aan elkaar wilt knopen, hoe moet dat dan fiscaal? Dat is een belangrijk aspect.'

Vanuit de economie en toegepaste econometrie wordt met name gekeken naar factoren die het gedrag beïnvloeden, inclusief regelgeving, financiële prikkels en controle door auditing en toetsing. Een nuttige discipline als het erom gaat te kijken hoe mensen straks gaan reageren als ze meer keuzevrijheid krijgen. Het Talma-

instituut, tenslotte, levert kennis en expertise op het gebied van zorg en welzijn.

Pensioenzorgfondsen

Hoofddocent gezondheidseconomie Xander Koolman, programmaleider van het domein zorg bij Talma, opperde bijvoorbeeld dat pensioenfondsen een rol kunnen spelen in het oplossen van het probleem om de langdurige (ouderen)zorg te financieren. Door wetswijzigingen kunnen straks alleen de zwaarste gevallen nog aanspraak maken op publiek gefinancierde zorg.

Als iemand inderdaad langdurig zorgbehoefstig wordt, kost dat hem of haar al gauw €300.000. Tegelijkertijd gaat het in verhouding om weinig ouderen die heel veel zorg consumeren. Al dat geld wordt namelijk uitgegeven door 20% van de 70-plussers. Op individuele basis kunnen mensen zich niet tegen dit risico indekken door te sparen of zich te verzekeren: dat is te duur en verzekeraars zien er geen heil in. Een collectief fonds met risicodeling is dan de ideale oplossing. Een soort pensioen-zorgfonds is dus wellicht het onderzoeken waard.

Dit voorstel werd door het gehoor met de nodige reserve ontvangen. De overheid wil ervan af, de verzekeraars zien er geen brood in, en dus mogen de pensioenfondsen het opknappen? 'Nee dank u', zo was de teneur. 'Een pensioenfonds is een taakinstelling. Wij zijn er om het uitgesteld loon van de deelnemers te beheren en voor pensioeninkomen te zorgen, daar hebben we onze handen aan vol', vond de directeur van een bedrijfstakpensioenfonds. 'We willen best meewerken aan een oplossing, maar daar moet dan wel rendement mee te verdienen zijn', meende een uitvoerder.

Men staat op zich wel open voor het idee om zorg en pensioen aan elkaar te koppelen, maar tot nu toe zijn initiatieven operationeel niet van de grond gekomen. 'Voordat jullie de sector meekrijgen, zullen jullie eerst iets moeten bedenken wat echt uitvoerbaar is,' aldus een van de aanwezigen.

Voorzichtig positief

Over het geheel genomen was de reactie op de lancering van Epaz voorzichtig positief. De multidisciplinaire aanpak is nieuw en klinkt als een aanwinst, en iedereen is het er wel over eens dat pensioen, zorg en wonen en arbeidsvraagstukken zoals duurzame inzetbaarheid met elkaar samenhangen.

Maar men is er niet van overtuigd dat pensioenfondsen daarin een actieve rol moeten spelen. 'Moeten wij wel een rol hebben in de bestedingsfase? Als pensioenfondsen zijn wij meer van de opbouwfase', oordeelde een pensioenuitvoerder. 'Het is prima dat er onderzoek wordt gedaan, maar dat moet je niet door pensioenfondsen laten financieren', zo vond een ander. Ook financiële overwegingen spelen een rol – zo wordt bij grote pensioenuitvoerders fors bezuinigd. Dan ligt het niet voor de hand om geld aan onderzoeksopdrachten uit te gaan geven. 'Maar wellicht is er via de SER en de Stichting van de Arbeid iets mogelijk', opperde een vakbondsman.

Al met al neemt men een afwachtende houding aan: het zou goed zijn als Epaz eerst eens een staaltje van zijn kunnen toont. Dat is ook precies de bedoeling, zegt Lutjens. 'Om te laten zien wat we kunnen, komen we op korte termijn met de resultaten van een eerste verkennend onderzoek naar de inzet van pensioen voor zorg en wonen. Het onderzoek wordt integraal uitgevoerd vanuit de verschillende Epaz-disciplines en kijkt naar de vormgeving, de uitvoering en het toezicht op zo'n product. We verwachten de resultaten medio februari 2015 te presenteren.'

Meer over:

[Pensioenstelsel](#)

[Pensioenwereld](#)

[Stelseldiscussie](#)

[Home](#) [Edities](#) [Events](#) [Dossiers](#) [Magazine](#) [Pensioenfond](#)s [Vermogensbeheergids](#) [RSS](#)

[Over FD](#) [Mijn FD](#) [Contact](#) [FAQ](#) [Algemene voorwaarden](#) [Copyright](#) [Privacy voorwaarden](#)

[Cookie statement](#) [Abonneren](#)

[IPE.com](#) [IPE Real Estate](#) [IPE Awards](#) [IPE Quest](#) [PFPP](#)

[FD.nl](#) [BNR.nl](#) [Fondsnieuws](#) [FDMG](#) [Redactiepartners](#) [Company.info](#) [Pensionfund.info](#)

Pensioen Pro © 2014. Alle rechten voorbehouden
